HISTORIA TAVRICÆ CHERSONESI, A TVRCIS SVPERIOre anno occupatæ; & TATTARIAE Præcopensis, in prouinciam imperij Turcici redactæ.

CATALOGVS OMNIVM PROVINCIARVM IMPERII TVRCICI.

DE SAMVELE SBOROVIO *principe Polono, iussu regis, supplicio affecto, & motibus inde secutis, iam sedatis.*

Et alia cognitu non indigna.

VVITEBERGAE.

ANNO M. D. LXXXV.

DE TATTARIS à Turca subactis.

TAVRICA CHERSONESVS, QVAM Præcop, & Tattariam minorem hodie appellant; ampla peninsula est, inter Pontum Euxinum & Mæotiden, versus ortum porrecta ad Bosphorum Cimmerium, qui ad gradum long. *64.* lat. *48.* Europam ab Asia disterminat. Eam mediam, horridi & ardui montes, velut Apenninus Italiam; in boream & australem, cuius Capha emporium celebre, anno *1475.* à Mahomete occupatum, metropolis est, dirimunt. In boreali verò parte, TATTARI Crimæi vulgò appellati, latissimos inter Borysthenem & Tanaim campos, pascuis subinde mutatis peruagantes, sedem regiam annos iam ferè *400.* habuerunt oppidum CRImæam. quibus tributum seu pensionem annuam ad *40000.* Vngaricorum Poloniæ reges ab auorum memoria pendunt.

Horum rex proximis annis Mechmet Kirei, Turcis 1581.
confœderatus & socius fuit. Aduersus quem proprij fratres seditionem mouerunt: & cùm viribus regi impares essent, ad Stephanum Poloniæ regem, quem infensum Tattaro tributum annuum pendere hactenus recusasse sciebant, auxilij implorandi causa fugerunt. Eos cùm aliquoties Tattarus repeteret, nihil tamen apud Polonum efficeret: tandem Turcarum Imperator à rege obtinuit; vt proximo anno, sibi Byzantium, cum legato Polono, sint remissi. Tattaro tamen eos non restituit, nimirum tanquam Re- 1582.
gis Tattarici obsides retinere eos cupiens, vt velit, nolit,

Tattarus in officio retineretur. Id grauiter Tattarus ferebat, & tamen petente Turcarum Imp. vt illius stipendijs in Asiam aduersus Persas auxilio Turcis proficisceretur: regi confœderato gratificatus est. Cùm autem Turci clade ingenti apud Tiflin à Persis affecti essent, Tattarorum rex, per Circassios & Mengrellios, qui etiam Colchidis partem inhabitant, iter faciens, clade intellecta, cum exercitu suo in regnum se recepit, multum damni habitatoribus istorum locorum, per quæ iter faceret, inferens.

Verùm vt in regnum redijt, intelligereq; fratres suos, sibi à Turcis, ex fœdere & promissione nondum redditos esse, magnis in Turcam exarsit iris. Eius mitigandi caussa, AMurathes, legatos cum donis eximijs, ad ipsum misit, excusans quare hactenus fratres ipsi non remiserit: allegans, in securitatem regis id fecisse, ne remissi fratres, absente Rege res nouas molirentur. se eos aut remissurum breui, aut in securitatem Regis penes se retenturum.

1583. Sed fratres Tattari negligentius Byzantij custoditi clam aufugerunt, ac denuò bellum fratri Regi, auxilio Moscouitarum, & quorundam Tattarorum intulerunt. Ad quod propulsandum Tattarus auxilia Turcarum implorauit, quæ quidem promissa sunt, sed non præstita. grauatè enim Turcæ in ea loca proficiscuntur, & cum Persis satis habent, quod agant.

Cùm autem denuò à rege Tattaro fratres seditiosi regno exacti essent: Tattarus omnem culpam in Turcas deriuauit, credens eorum instinctu (cùm inexplebili teneantur dominandi cupiditate) factum esse, quod tam funestum & exitiale bellum fratres sui sibi intulissent. Ratus id nisi ita esset, fratres sibi iamdudum, aut restitui, aut eadem diligentia, qua multi alij principes viri, ab ipsis retinentur, custodiri potuisse. Accedebat eodem fermè tempore, vt Turca legatos ad Tattarum mitteret, ac rursus ab ipso, auxilia in Persam, non vt antè, benignè peteret; sed exemplo nouo, superbè fermè efflagitaret.

Quare Tattarus ingentes irarum aduersus Turcam concipit æstus, ac nimium iracundiæ indulgens, non citius Turcis bellum indixit, quàm intulit, atq; ciuitatem Capham (quæ in Taurica Chersoneso olim Theodosia dicta, à Mahomethe verò Turcarum Imp: maioribus suis erepta erat) intercipiendam sibi esse ratus, eam obsidione cingit, atq; armis, & amotione commeatus, ita Turcas, in vrbe Capha, nihil tale vnquam à socio Rege metuentes, pressit, vt non modò de facienda deditione deliberarent, sed iam intra duos dies dedere vellent.

Interea Amurathes, extrema quæq; à Tattaris metuens, consilio habito, Tattarum quendam, Islan Gerâi dictum, 1584. quem per multos annos captiuum detinuerant Ottomanni, & ipsum Regij sanguinis, & vt fertur, naturalem Regis fratrem accersiri iubet. Eum benignis alloquitur verbis; Ad magnos posse peruenire ipsum honores, si sibi obedire vellet. Rebellasse sibi Regem Tattariæ, nulla de caussa; omnia in regno tyrannicè agere; subditos miserabiliter affligere; Eos grauatè ferre imperiosum dominum. Proinde si ipse vellet in Tattariam proficisci, se ipsi & pecunias & exercitum esse daturum, vt tyrannide liberaret patrium regnum. Consueuisse enim Ottomannos iustitiam colere: miseros defendere à tyrannorum insultibus: esse apertam cunctis afflictis Ottomannicam portam, refugium & receptaculum pauperum & derelictorum. Lætus miser, quòd seruili statu solutus, citò dominus salutari deberet, annuit.

 Itaq;

Itaq; ex voluntate Imp. Turcici, subitò, non quidem Rex, sed TATTARIAE BEGLERBEGVS est declaratus. Iurauitq; fidelitatem Amurathi & ipsius legitimis successoribus; accepitq; vexillum aureum, quemadmodum pro signo fidelitatis, aut loco inuestituræ, Tributarij & subiecti principes à Turcis accipere solent, quales sunt Moldauus Bogdanus, VVallachus & Transyluanus.

1584. Exinde, duce Ochiali, maris præfecto, cum quadraginta, non amplius, triremibus, initio mensis Aprilis, soluit Constantinopoli, atq; paucorum dierum spatio, per pontum Euxinum nauigans, secundis ventis vtens prope Capham appulit, cùm postero die ciuitas dedi deberet Tattaro. At Turcæ non modò auxilia in vrbem intulerunt, sed etiam seruitute liberatus Tattarus, tentauit optimatum apud fratrem animos, pecunijs, donis & promissionibus, vt aut dederent sibi fratrem viuum, aut occiderent. Acceperat enim in eum finem, à Murathe ingentem pecuniarum summam. Itaq; pecunia multos ex Tattaris corrupit; inter quos etiam fuerunt consiliarij Regis, atq; vnus ex intimis & selectissimis amicis.

Qui vti conuentum erat, proprium Regem, in casa rustica tum diuertentem aggrediuntur, atq; cum duobus filiolis in frustra concidunt, atq; eum, qui hoc ita fieri desiderauerat, Tattarum, pro Domino accipiunt, honorantq;. Qui donis & promissis multis sibi Tattarorum amiciciam & fidelitatem conciliauit.

Talem ad modum Tattari, qui hactenus liberi & indomiti fuerunt, ex socijs & fratribus Ottomannorum, ipsorum sunt facti serui. Et plerunq; habet Ottomannica amicicia talem finem.

Est autem mirandum, quod tam piger, tamq; inutilis Amurathes, tam felices habeat rerum suarum successus, quos maiores sui vix armis habere potuerunt. Verùm credo, ipsi hoc ita contingere, quod iam Imperium suum maiorum armis & virtute est confirmatum & stabilitum. Quemadmodum legimus, fortunatos fuisse nimis sæpe, Neronem impium aliàs & dissolutum, & impurum Heliogabalum. Forsitan quoq; habituræ sunt Amurathis res miserabilem finem, quemadmodum habuit fortunatus ille Polycrates Samius apud Herodotum. sed oretenus aliquando, si ita Deo placebit, de his & similibus colloquemur.

Eodem ferè tempore, quando Amurathes Imp. Turcarum, fraudibus Tattaros domuit, parùm abfuit, quod Turcæ non destruxerint omnia Christianorum, quæ Constantinopoli sunt, templa, propterea (vt creditur) quòd Patriarcha Constantinopol: Ieremias, Turcis templum quoddam Christianum, vti in Moscheam (ita Turcarum templa vocantur) illud transferrent, concedere abnuerit. Sed cessauit tandem destructione duorum templorum Græcanicorum, furor & rabies infidelium. Ieremiam autem Patriarcham, cathenis vinctum, miserabiliterq; per vrbem raptatum, tandem Rhodum relegauerunt. Doleo certè istius boni humaniq; viri casum. Erit ipsi absq; dubio gratissimum, si literis ipsum in carcere consolaberis. Deus autem incolumem ipsum & fidelem seruet.

Amurathes Imp. Turc. paulò post, cùm in horto equitaret, spaciabundus, morbo suo corripitur comitiali, atq; ab equo prolabitur, & pro mortuo est asportatus in ædes, atq; per aliquot dies Const: pro mortuo habitus est. Cùm autem milites (secundum morem & consuetudinem ipsorum) inciperent spoliare ciues, eos sedare non potue-

 runt

runt aliter, nisi quod Ianizarorum Agà promitteret, se ipsis viuum monstraturum esse ipsorum Sulthanum. Itaq; duodecimo die morbi Amurathes S. Sophiæ Ecclesiam (quam capta Constantinopoli Sulthanus Mehemetes, in Moschéam transtulit) visitauit, atq; viuum se cunctis monstrauit. Sic reuixit, qui per aliquot dies pro mortuo fuit habitus.

Paucis abhinc diebus, equites Carolostadienses (quos in confinibus Styriæ, ante duos annos à Turcis clade memorabili affectos esse, scripsi) se vindicauerunt. Nouem enim millia Turcarum intrauerant ista loca, atq; magna damna habitatoribus istorum locorum intulerant, abducentes multos captiuos & ingentem prædam. eos nostri celeriter insecuti atq; confligentes, in fugam coniecerunt, prædam omnem recuperantes. ex hostibus multi cæsi, captiq; inter quos duos Begos esse ferunt. parem fortunam nos quoq; in his locis sperassemus. Turcæ enim iuerant in metallicas ciuitates. Cùm autem ibi in armis inuenirent Christianos, subitò regreßi sunt, atq; oppidulum quoddam Topsan dictum, ipsis tributarium incendunt, atq; miseros habitatores, nihil tale metuentes, captiuos tanquam hostes abducunt, ipsis culpam dantes quòd Christianis aduentum suum indicauerint. Nos qui fuimus 400. in vniuersum, hæc intelleximus, & quamuis hostes decem miliaribus à nobis abessent: tamen celeriter diem atq; noctem equitando, paulo pòst quàm Turcæ ingreßi essent castellum Sabatheum, aduenimus. Regreßi sumus re infecta, dolentes quod hostes per viam non potuissemus inuenire. Hostes tum nos in reditu insequi non audebant, quamuis essent circiter duo millia.

5. Decembris moritur vir & diues & magnæ auctoritatis

ritatis Nicolaus Bathorius, relinquens hæredem Stephanum Bathorium, & ipsum infœcundum. Ita ipso etiam moriente in his locis deficere videtur ista familia, quæ multos sapientes & fortes produxit viros, atq; nostra memoria Regem Poloniæ Stephanum Bathorium.

Venerunt iam literæ Byzantio quibus significatur, Ferratem Bassam (quem contra Persam cum ingenti exercitu profectum esse proximis literis indicaui) bis ab hostibus, Georgianis præsertim, cæsum esse. Osman Bassa interim Constantinopoli fuit. atq; Vezir Asim declaratus est, remoto Siaus Bassa. Iam autem contra Persas mittitur cum auxilijs nouis. Cui IMP. triremem & tentoria sua propria, præter morem Ottomannorum conceßit. Creditur quod Ferratem strangulandi mandata acceperit, à Sulthano, quòd rem iste malè gesserit. Carthaginensium consuetudinem Ottomanni seruare videntur, qui Duces suos, malè rem bellicam, qualicunq; modo, administrantes, in cruces egerunt. Fertur etiam, quòd Tattari rebellionem aduersus suppostititium Dominum moliantur. Atq; Turcas grauatè in Tattaros profecturos esse: negantes se contra fratres suos pugnaturos, qui eiusdem sint religionis secum, & arma hactenus fideliter cum ipsis coniunxerint.

Sepusiensis comitatus, vtrum hæreditarius sit, & cui pareat, quæris? Is certè Regi paret Hungariæ, qui hodie est Rudolphus Imp. & nulli præterea subiectus est. *Nam pars Regni est Hungarici, atq; vnus ex 70. Regni comitatibus.* *Nos* etiam pro defensione eius hic militamus. Nec etiam est hæreditarius, sed electo Regi cum reliquis Regni partibus cedit. Hoc tamen ex annalibus Hungaricis (quantum memoria repetere pos-

sum)

ſum) conſtat, *Sigiſmundum Pannoniæ Regem,* cùm graue & inauſpicatum bellum contra Baiazetem Ottomannum gereret, valdeq; inopia pecuniæ laboraret, *partem agri Sepuſienſis comitatus, cum tredecim oppidulis, quæ Poloniam verſus ſunt,* pro certa pecuniæ ſumma, *regi Poloniæ oppignoraſſe;* ita vti ipſe ex prædictis oppidis annuos reditus, pro vſuris perciperet; Tutela autem & arces, ſi quæ ſunt, Regi Hungariæ manerent inuiolatæ, id quod hodie etiam ita ſeruatur. Ita quidem credam, ius illud pignoris, Poloniæ Regis hæredibus, qui ex Iagellonum familia deſcendunt (ex quorum numero Heduuigis ſocrus Iulij Ducis, fuit) iure deberi; Quamuis comitatus Sepuſienſis regis ſit Hungariæ. Tranſyluania beneficium Turcici Imp: hodie eſt.

CATALOGVS PROVINCIARVM IMPERII TVRCICI.

IN ASIA.

1. *Natoli,* h. ASIAE MINORIS Beglerbegus ſeu viceré, reſidet in Chiutaia.
2. *Caramàn,* Ciliciæ præeſt.
3. *Seuás,* Syriæ ſuperiori, reſidet in Sebaſtia.
4. *Halèp* Alepi reſidet, parti Syriæ præeſt.
5. *Scham,* DAMASCI, quæ Scham Turcis & Arabibus dicitur. Syriæ, & Caleſyriæ, Palæſtinæ &c.
6. *Tarablos* ſiue *Traplos,* Tripolitano regno præeſt ad montem Libanum
7. *Marás,* Arabiæ deſertæ confinis.
8. *Diarbechiè*, MESOPOTAMIAE.
9. *Bagdat,* BABYLoniæ & Chaldææ.
10. *Fás.* Mengrellios, Colchidis habitatores ſub ſe habet, forſitan à Phaſi fl. ita nominant.

Ezrùm

11. *Ezrùm,* parti ASSIRIAE & ARMENiæ præeſt.
12. *Balſara,* ad ſinum Perſicum, Perſidis & Chaldææ partem habet.
13. *Labſa.* Caramanniæ quæ Ormum verſus.
14. *Iemen Adin,* ARABIAE præeſt.
15. *Hebeſch*, ad ſinum Arabicum dominatur, obiectus Presbytero Iohanni.
16. *Meſsier*, AEGYPTO, reſidet in Cairo, quam Meſsier vocant Turcæ cum Aegypto. Iudæi Miſraim ex literis ſacris adhuc vocant.
17. *Cyprò,* Cypro præeſt, reſidet Nicoſiæ, ſiue Niconiæ potius.
18. *Van*, in confinibus Perſiæ.
19. *Schereſul,* etiam in confinibus Perſiæ, ſed tamen Aſsiriæ magnam partem ſub ſe habet.
20. *Cárs* in Armeniæ & Mediæ finibus.
21. *Tiflis,* in Georgianorum R.
22. *Tſchildir*, in confinib. Mediæ.
23. *Sohum,* ibidem.
24. *Temircapi.* Ferreæ portæ.

(20–24:) Hi Beglerbegi nuperrimè conſtituti ſunt contra Perſam. ſed reliquis, propter incertũ belli euentum, & propter prouinciarum paruitatem, nequaquam comparandi ſunt.

In EVROPA.

1. *Rumuli,* Thraciæ ſiue GRAECIAE TOTIVS. Turci. n. Græciam Rumuli vocant, corrupto Romaniæ nomine, alij poſt Conſtantinum magnum, vocant Thraciam, Sophiæ ſedem habet, ſed plerunq; Conſtantinopoli eſt.
2. *Caffa,* TAVRicæ Cherſoneſi, olim Theodoſia dicta.
3. *Temeſuár,* Hungariæ verſus VVallachiam.
4. *BVDA,* HVNGARIAE ſuperioris, reſidet Budæ.
5. *Boſna.* Dalmatiæ, Illyridi, & Croàtiæ parti præeſt, reſidet Boſſinæ.

In APHRICA.

1. *Giul Geſarè*, Algeriæ præeſt, quam Turcæ ab antiquo

B 2

nomi-

nomine sed corrupto, nominant Giuelgesarè .i. Iuliam Cœsaream.

2. *Tunis*, Tunetanum habet Regnum,& residet Tuneti.

3. *Tripoli*, Leptis est antiquis,& Tripoli Aphricæ residet.

4. *Capitan Bassa* his adiungitur,Is mari præest, & inter Beglerbegos numeratur. Et fermè omnes Aegæi maris insulas sub se habet. Residet tamen plerunq; Constantinopoli & Callipoli.

Singuli Beglerbegi sub se habent suos Begos, siue Sangiacbegos,quorum quisq; fermè principatum aut Ducatum obtinet,& vice Beglerbegi sunt. seu vice Domini. Seruit eorum quisq; plerunq; *500.* sæpe *1000.* equitibus. Horum in vniuersum sunt plus minus *300.* Hi sub se habent Spahileros, quos rectè vocamus Vasallos siue beneficiarios.Nam equites merent & beneficia pro stipendio habent,ad tempus.

DE SAMVELE SBOROVIO POLONO.

SAmuel Sborouusky ob interfectum sub coronationem
1573. Regis Henrici Castellanum Premisliensem, ex familia VVapousky in Arce; perpetuò bannitus siue exilio mulctatus erat, absq; tamen vlla infamia, quæ in talibus addi solet, nota. Per hoc tempus partim in Transyluania, partim in campis illis latissimis, in quibus grassantur Nizeuij Cocazij, tum in proximis VValachiæ partibus vitam degebat, ita tamen quod sæpius in Regnum ad suos veniebat, (Habebat enim vxorem ex familia Spitronum Castellani olim Cracouien. filiam) & tam Cracouiæ, quàm in alijs ciuitatibus ac oppidis morabatur,atq; interdum licentiosius grassabatur. Quærebat interea per fratres & consanguineos suos,modos & rationes,quibus placere offensam partem,& Reipub.decreto comitiali, restitui posset. quæ res non succesit,multis intercedentibus causis.

Cùm verò passim multi conquererentur, & pro singulis comitijs exclamarent, bannitos, contra leges patriæ in Regno versari,impunè multa illicita ac interdum horrenda committere,negligentibus locorum,vbi hæc fierent,Capitaneis,quibus idipsum non sine aliquo officij neglecti aut metus aut conniuentiæ legibus inimicæ, aliorumq; similium nota,exprobrabatur: admonebantur sedulò & serio,diligentius in posterum vt cauerent,ne quid ex istiusmodi indulgentia Respub. incommodi,& leges propter vilipendium periculi,ipsorum causa sustinerent. Et nominatim,quibusdam in comitijs,instigantibus offensis decretum fuit, ne quibusuis in locis Capitanei D. Samuelem conuersari paterentur. quinimo si in contemptum legum id facere amplius præsumeret, *1581.*
pro officio eundem captiuarent.

His causis adductus Magnificus D. Cancellarius Ioannes Zamoiscius, simulatq; Capitaneatum Cracouiensem adeptus est, cùm sciret Samuelem sæpius in minori Polonia apud suos & alios passim degere, omniaq; superius attacta, familiæ suæ fortassis nisum tum potentia tum authoritate, contemnere: admoneri illum aliquoties curauit per fratres Magnificos D. Ioannem & Andream, alios item propinquos,ne in locis illis, vbi cum potestate versaretur, subsisteret. alias pro officio & conscientia sua quòd vellet exequi leges, recentiusq; lata decreta. Illo nihilo minus curante, imò in contrarium eò audacius nitente, cùm ad alia noui quidam conatus & factiones sensim proderen-

derentur, tum periculum quoddam ipsi D. Cancellario imminere non incertis argumentis cognosceretur, ne malum hoc latenter diutius gliscerer, Deus fortaßis sustinere noluit.

Magnificus D. Cancellarius, pro more, iudicia ordinaria, quæ non nisi per ipsos Capitaneos iudicari quotannis aliquoties solent, proclamari iubet Cracouiam ex Lituania satis cautè & circumspectè proficiscitur. Circa Sendomiriam transeunti nunciatur D. Samuelem amplo desperatorum hominum numero stipatum simul cum illo Cracouiam ingredi constituisse, subindeq; non procul ab eodem no-
1584. cturno hospitio deligendo subsistere solere. Per aliquot idipsum penitius exploratores cognoscitur, venitur tandem Prossouiam, vbi cùm Dn. Cancellarius pernoctaturus substitisset: medio abinde miliari, apud viduam sororiam suam VVlodokouua nuncupatam, in villa Piekari D. Samuel hospitatur, comitatus sui maiore parte in viciniore villa relicta. Quid secretius tentare cogitauerit, norunt exactè quorum interest, cæteri non item. Iam verò hic Iurisdictioni Capitanei Cracouiensis primùm locus aperiebatur.

Proinde noctu vice capitaneum suum Vrouecium immittit cum præsidiarijs Cancellarius tanquam Capitaneus, qui impetu in domum viduæ facto, licet non statim proderetur, interfecto vno puero qui gladium Samueli porrigebat, & filiolo eiusdem aliquantulum vulnerato, quod bombardam eiaculatus esset, post multas concertationes D. Samuelem capit: Prossouiam deducit. inde simul cum D. Cancellario Cracouiam rectà in arcem, curru proximè ipsum sequente, cum præsidio, liber vectus, ingressus ac custodiæ traditus est. Porrò qui tum præsentes aderant ex nobilitate Cracouiæ obuiam progreßi, cùm primùm in arce D. Cancell. salutassent, longa ac eleganti oratione totius facti rationem sibi explicari audiuerunt. Hoc factum fuit die 12. Maij. Interea dum D. Samuel sub custodia nemine penitus ad se admisso asseruatur: varia diuersaq; subsequuntur. Cancellarius, Regi, præcipuisq; Senatoribus, per literas facti sui reddit rationem. Altera ex parte apud suos primùm, deinde & apud alios, paßim querelæ fiunt publicè & priuatim. Indebitè vim esse illatam: nemine instigante captum esse: Proscriptionis huiusmodi qualis ista est, nullam legibus descriptam esse pœnam: fidem datam fuisse D. Samueli, quod liberè, ac tutò in regno versari posset: per transitum profectionem hanc contigisse, vt qui filiolum in Germaniam deduceret: magis ex priuato aliquo odio, quàm ex legum obseruantia, factum existimari debere, multaq; alia huiusmodi.

Die 19. Maij Nobilitas Palatinatus Cracouiens. per Succamerarium suum D. Zikouskij interponit sese satis accurata & grauiter prudenterq; conscripta oratione, etiam scripto tradita, à D. Cancellario hoc vnum efflagitando, ne quippiam præcipitanter in illum committeretur: vt potius ad Comitia reseruaretur causæ huius per omnes ordines cognitio & iudicium; vel vt ad Regiam Magn: remitteretur. Responsum prolixum, multisq; respersum argumentis & coloribus oratorijs, vt quod facti totius non sine circumstantiarum ante & pòst descriptione narrationem contineret, scriptio itidem nobilitati exhibitum est, in quo nulla certa apparuit resolutio, præter hanc, quòd in præsenti casu id facturus esset, quod sibi secundum Deum conscientia & officij autoritas dictaret.

 Inte-

Interea Die 13. Maij quoq; Magnificus D. Andreas Curiæ Marſcalcus litteris & ipſe inſtat, vnà cum alijs conſanguineis ſuis, apud ordinarios Iudices Regni, tum Lublini Iudicia exercentes, partes ſuas vt interponerent ad D. Cancellarium, ne quid atrocius in fratrem ſtatuere vellet, ſatis iam ſuperq; familiæ illorum violentiæ & iniuriæ, in captiuatione illatum eſſe. Volebant dare obſides, & numero decem ex præcipuis huius familiæ viris obligare ſeſe, quod D. Samuelem pro Comitijs Sereniſs. Regi & ordinibus Regni ſtatuere vellent iudicandum, nec defuturas illi ſecundum leges & Decreta contra eundem lata, legitimus atq; iuridicas defenſiones. Tendem petierunt conſilium ab iiſdem, quid aut quomodo in tam acerbo familiæ caſu agendum vel procedendum ſibi eſſet.

Breuiter ſed prudenter à Iudicibus reſponſum eſt illis
Die 14. Maij. & quidem ita perplexè, vt nihil ex ijs litteris aut pro ſe trahere, aut contra D. Cancellarium vſurpare poſſent. Summa tamen erat, ſe in tali caſu conſilium præbere non poſſe, nihil hoc ad illorum officium aut iudicia pertinere, non defutura tam amplæ & potenti familiæ ſufficientia & opportuna conſilia domi.

Die 15. Sub idem tempus Magnificus D. Cancellarius per litteras ſignificat iiſdem iudicibus, qui det quomodo factum ſit non conſilium aliquod inquirendo, ſed rei veritatem explicando, ne aliter vt in talibus fieri ſolet, traduceretur. In dato eidem reſponſo gratias agunt Iudices, qui tanta prudentia ac vigilantia vſus fuerit: ſatis eum teſtatum feciſſe, quem virum, vt in defendenda patria armiſq; tractandis, ita in legum obſeruantia & ſecuritate publica tuenda, ſe præſtitiſſet, non dubitare ſe concludunt breuiter, illum tanquam ſenatorem prudentem, in legibus & libertatibus patriæ

triæ & natum & optimè exercitatum, quemadmodum in alijs omnibus rationibus hactenus feciſſet, actum præſentem ad huiuſmodi effectum perducturum, vt vtrumq;, ius videlicet publicum, & libertas nobilitatis, ſalua ac integra permaneant, nihilq; inde, quod aliqui ominari viderentur, emergat aduerſi.

Paucos poſt dies cùm nobilitati Cracouienſi reſponſum ad interpoſitam interceſsionem datum eſſet, cùm nemini conſtaret, quid facturus eſſet: die 25. Maij ſub meridiem ſig- Die 25.
nificatur D. Samueli domui ſuæ vt diſponeret, animæq; prouideret, neq; etenim aliter fieri poſſe, mortem illi decretam eſſe omnino. Exterritus vehementer dicitur, & animo & corpore concidiſſe, licet poſt epulas primum ſumtas erectus conſcripſit nonnulla. Ante veſperam conuenitur à D. Cancellario, tribus adhibitis teſtibus, vbi ad aliquot horas ſermones varij interceſſerunt, qui & quales, Deo ſoli & tum præſentibus notum eſt.

Summo mane ſubſequentis diei, eductus in locum ſoli- Die 26.
tum ſuppliciorum, vicecapitaneo cum tribus vel quatuor alijs præſentibus, cinctus 50. Haidonibus, ſubſtrato rubeo panno, capite plectitur. Inuolutoq; linteo ad id præparato, imponitur Arculæ, & feretrum pannis paratis contegitur. Arce inde aperta confluunt omnes turmatim. Durat ſpectaculum prope 4. horas, obſtupuere omnes, præter ſpem & expectationem factum muſsitant: varia metuunt varij, tumultus in promptu fore videbatur.

Quinta à decollatione hora, Caſtellana Cracouienſis, ipſius vxoris mater, tum quoq; Cracouiæ præſens, currum cum quadrigis in Arcem & ſeruitoribus mittit, quo corpus veluto tectum in domum Palatini olim Caliſsienſis deductum eſt, ibiq; aſſuto capite, denuo ornatum more militari, in

C

ri, in toga rubea serica, cum claua, biduo conspiciendum à quibusuis frequentantibus publicè iacebat.

Postridiè illius diei, quæ res magnæ fuit plerisq; admirationi, Magnificus D. Cancellarius cum R. Domino Episcopo pransus est,& ad D. Franciscum ex arce, iuxta ædes, in quibus funus iacebat, bis profectus est. Quarto ab inde die Magnificus D. Andreas frater Marscalcus magno comitatu Cracouiam venit, neq; quicquam subsistens aut solennem aliquam actionem vel protestationem interponens, eadem die corpus ex vrbe abduxit. Nec quicquam postmodum subsecutum est eorum,quæ multi passim aut confingunt aut spargunt. Quinimo publicè quantum nobis constare potest, conticuere omnia: priuatim multos & quidem præcipuos exacerbatos scimus, variaq; varios proponere ac meditari,pro vt quisq; est huic aut alteri parti affectus, ita iudicium suum promit.

Magnificus Dn. Cam. Gnesnensis Ioannes, Cracouiæ non fuit. Graudenti in Capitaneatu suo, cùm frequentes conuiuas in solennitate baptismi filiæ suæ, ex filia Dn. Calissiensis natæ haberet, nuncium de fratre capto accepit: non tamen inde profectionem aliquò suscepit, sed domi se continuit,præter quod cum Mag. Dn. Palatino Posnaniensi congressus dicitur. Prudenter sanè quidam ex minore Polonia ad me scripsit: Crede mihi istud factum non erat fabrica vnius diei,diu multumq; de eo consultabatur quò ad venit summa dies & ineluctabile fatum. De quo quidem eius hominis interitu hic varij variè sunt affecti. Dicunt alij rectè cæsum esse, & laudant iustam animaduersionem, alij verò dolent, sed altum premunt corde dolorem, interdum collachrimantes & Tyrannidis metu alas quatientes,quorum quidem sunt pauci. Sed vt fert tempus, facetis prudentiorum sermonibus perstringuntur, vt iam mitiores esse videantur. In summa breui ea omnia euanescent principijs deferuescentibus. cæteri verò eiusdem farinæ iam aliquando intelligent, vibratum esse ensem ad vindicandam insolentiam, susq; deq; ferebantur tantisper vicia & immanitates. Hæc ille. Qui sint animi hominum? conuocatio Senatorum à Rege pro *20.* Augusti ex grauissimis quibusdam & secretis Reipub. necessitatibus indicta, nec non comitia proxima hyeme celebranda manifestabunt.

Magn. D. Cancellarius,non multis post diebus satis cum moderato tam equitatus quàm peditatus comitatu, Cracouia,multis ex nobilitate illum concomitantibus,egressus est, rectaq; ad reuidendum Capitaneatum recens sibi à Rege post defunctum D. Andream Comitem à Gorka collatum Iauorouiens. satis insignem contendit. Inde rectà aut Grodnam, aut Lublinum ad regem profecturus. Hæc summatim & quidem confidenter, de D. Samuele Sborouski, quæ desiderare visus es, significare volui. De Christophoro,perempti fratre, multa hic circumferuntur, vtinam vera non sint. Certissimum est, quò maiores tam nobilis & clara familia motus excitare ex istis occasionibus posse aut velle conari videtur, tot periculosiores atq; vtinam non insperatos sustineat impetus necesse est. Dominus consoletur afflictos & omnia in melius conuertat. Certò asseuerabatur à nonnullis, D. Samuelem,Milierensem Baronatum, mediante ac promouente fratre Christophoro, iam comparare debuisse, ibiq; mansionem transferre voluisse, Habuit enim circiter centum millia florenorum, in quibus titulo reemptionis Elotzuuobena in Russia peropima ab M. Dn. de Gorka tenuit, huiusq; filius tenet. Fama est, non tamen incerta, complura millia Vngaricorum vltra viginti

ginti, in Arcula post detentionem inuenta, non tamen crepta, sed familiaribus illius relictae esse.

Cùm autem fratres Sborouij, apud gentiles & affines suos, multa de Cancellarij injuria questi, & de rege ipso in ordinem redigendo mouissent; & literis ad plures alios scriptis aduersus regem conspirare existimarentur: capita factionis, Christophorus & Andreas Sborouij fratres, ad comitia VVarsouiæ proxima, literis regijs citati sunt. vbi senatus regni, Samuelem Sborouium iure cæsum pronunciauit, & Christophorum Sborouium, conspirationis aduersus regem initæ ducem & autorem, proscripsit. Cæteri supplices in gratiam recepti sunt.

COLONIA.
24. Febr.

BEllum nostrum Coloniense, durat adhuc. Horstum, ad Nouesium arx, à Nuenario intercepta; nunc oppugnatur. Berchum etiam, oppidum ad Rhenum, obtinet; ac munijt, nec tam facile, ab Ernesto recipietur. Qui Ernestus; in patriam ad fratrem, est profectus. Rex, in Belgio, cæso Aurico, à quodam Sequano, cui nomen erat Balthazari Gerardo, nato sex ad Vesontionem milliaribus, in oppidulo Villafano, multis victorijs est potitus. Brugas n. cepit, Hipras, Teneremundam, & Gandauum. Itaq;, omnem Flandriam, excepta Ostenda portu, recepit. Scaldim tentat intercipere, operibus ad eius ripam exstructis à Parmensi, vt Antuerpiensibus nauigationem, & negotiationem, eripiat, & Bruxellenses, quibus imminet, & qui obsessi maxima rerum inopia laborant, tum etiam Mechlinienses, in suam potestatem redigat. Antuerpienses nihilominus, non terrentur. Ordines autem, ad Francum, duodecim Legatos miserunt. Offerunt Hollandiam, & Zelandiam. Angla, se illis, sed aliud simulans, coniungit.

Philippus Rex, Philippum filium, in Hispaniæ regna inaugurari, obtinuit. filiam natu minorem, Allobrogum Sabaudiæ Duci, matrimonio iunxit; Natu maiorem Cæsari, vel Cardinali Austriæ eius fratri, traditurus nuptui. In ea inauguratione, adfuerunt duo Iaponiæ, ex India Orientali, Reges, qui sacris fontibus sunt initiati. Cuius rei caussa, & vt Regem viderent, eò, tantis itineribus, venere. Italia, otio ac pace fruitur. No-

1585. Nonis Martij.

Pontifex quiescit, & creandis Cardinalib. Hispanis gratificatur. Rex Galliæ cùm sit ocio & libidinibus deditus, in pace istic sunt omnia. Regina per ætatem segnior est, & cùm de successione regni sit in futurum sollicita, fit vt postulatis Belgarum, qui suæ causæ Regem patronum exoptant, non respondeat.

Jn annum inducias pacti sunt Turci cum Persis, nihil tamen in Hungaria mouetur, nisi quod, vt fieri solet, interdum excursiones fiant.

In comitijs VVarsouiensibus, negocia pleraq; Cracouiam reiecta sunt. Sborouijs accidit, quod communiter his, qui de alijs sunt benè meriti solet accidere, vt cùm se negligi videant, omnia suspecta habeant. Regi autem, vt suis benefactoribus gratiam vsitato inter homines more referat.

Moschus fideliter adhuc colit amiciciam cum nostro Imp. Legatum illius hodie hinc Pragam dimisimus.

Hispanus nihil intactum relinquit, vt in suam potestatem redigat Belgicum. Et quæ nunc videntur tranquilla esse loca orbis, paulò post experiemur turbata moueri.

Regis Sueciæ filium intellexi maternam hæreditatem ex ducatu Lituaniæ petere, sed de his rebus certi aliquid à vobis requiremus.

In vrbe Vienna nullus est nostræ Relligioni locus. in prouintia quoquo modo retinent priuilegium. vtinam verò doctores haberent sinceros, pios, & prudentes.